

Suchocki, Jerzy / Barański, Marek

Bibliografia prac Benedykta Zientary

Przegląd Historyczny 75/3, 403-422

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Ostatnio laureat nagrody Nobla w dziedzinie chemii fizycznej, prof. Manfred Eigen z Getyngi, analizując funkcje mózgu i społeczne warunki działania twórczej myśli i talentu, przeszedł do oskarżenia systemów kształcenia młodzieży, skierowanych ku młodzieży przeciętnej i przez to przeciętne osobowości tworzących. Sprawa nie jest prosta z przyczyn oczywistych; można by też zauważyć, że pokonywanie, także wstępnych trudności należy do niezbędnych cech wielkiego umysłu i talentu. A jednak nie sposób nie zastanowić się nad warunkami, nad sposobami kształcenia indywidualności. Jeśli od ucznia czy czytelnika żądać mniej niż tego na co go stać w rzeczywistości, na taką też miarę będą wyniki. Każdy badacz wielkiego formatu, ogromnych możliwości i rzeczywistych osiągnięć wyrasta ze znacznie szerszego grona przyszłych naukowców i nauczycieli, w których od pierwszych już chwil na uniwersytecie należy wyrabiać cechy indywidualne, samodzielność, krytycyzm, wreszcie nie wahać się to podkreślić — pryncypia etyki przyszłego nauczyciela i naukowca. Zientara byłby sobą w każdym zapewne systemie kształcenia, ale kształtowanie postaw i wspólnoty środowiska uczelni, całego środowiska ludzi nauki wymaga świadomych działań. Na tym zależało Mu bardzo, a jak to wykazał w ostatnich latach życia — coraz więcej. Słowo drukowane utrwaliło myśli uczonego o przeszłości; w pamięci ludzi, którym był bliski pozostanie Jego głęboki związek z dniem bieżącym. Trzeba, by wiedziano, że był to przede wszystkim człowiek zasad, których nie czerpał z gotowych wzorów i tekstów, ale swych osobistych przemyśleń. Ktokolwiek Go znał, wie, że przyjaźń z Benedyktem nie była prosta, i nie zapomni, jak wysoko ceniono Jego uznanie, jak liczono się z jego opinią. Ktokolwiek był z nim w ostatnich latach i miesiącach, nie zapomni, jak ten gabinetowy uczoney stał się moralnym oparciem i autorytetem dla swego otoczenia.

Antoni Mączak

BIBLIOGRAFIA PRAC BENEDYKTA ZIENTARY

(opracowali Marek Barański i Jerzy Suchocki)

1951

Rec.: F. Graus, *Chudina mestská v dobe předhusitské*, Praha 1949, „Przegľad Historyczny”, t. XLII, 1951, s. 417—421.

1952

Ze studiów nad historią techniki polskiego hutnictwa żelaznego do XVII wieku, „Przegľad Historyczny”, t. XLIII, 1952, z. 2, s. 195—242.

Rec.: P. Ratkoš, *Prispevok k dejinám banského prava á banictva na Slovensku*, Bratislava 1951, „Przegľad Historyczny”, t. XLIII, 1952, z. 3—4, s. 598—601.

Rec.: K. N. Serbina, *Oczerki iz socialno-ekonomiczeskoj istorii ruskogo goroda. Tichwinskij posad w 16—18 ww.*, Moskwa—Leningrad 1951, „Przegľad Historyczny”, t. XLIII, 1952, z. 3—4, s. 602—606.

1953

Zagadnienia hutnictwa żelaznego w Polsce XIV—XVII w., w: *Pierwsza Konferencja Metodologiczna Historyków Polskich*, t. 1, Warszawa 1953, s. 477—481.

Z problematyki badań historycznych w Czechosłowacji 1950—1952, „Kwartalnik Historyczny”, r. LX, 1953, nr 2, s. 387—394.

Ruchy plebejskie w 1525 r., „Stolica” 1953, nr 13, s. 12—13.

Rec.: I. T. Pososzkow, *Kniga o skudosti i bogatstwie i drugije soczinienija*, Moskwa 1951; B. B. Kafengauz, I. T. Pososzkow. *Żizn i diejatielnost*, Moskwa 1951, „Przegląd Historyczny”, t. XLIV, 1953, z. 4, s. 619—625.

1954

Dzieje małopolskiego hutnictwa żelaznego XIV—XVII w., Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1954, ss. 302.

rec.: J. Deresiewicz, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XVII, 1955, s. 276—278.

St. Herbst, „Przegląd Historyczny”, t. XLVI, 1955, z. 4, s. 638—640.

E. Maleczyńska, „Sobótka”, t. XI, 1956, nr 1, s. 138—141.

A. Zbierski, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXIV, 1957, nr 6, s. 132—136.

Z dziejów rzemiosła w Polsce, Wiedza Powszechna, Warszawa 1954, ss. 309 (wraz z A. Mączakiem i H. Samsonowiczem). [Wyd. 2, Warszawa 1957].

rec.: J. Deresiewicz, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XVII, 1955, s. 263—267.

Rec.: K. Gierdziejewski, *Zarys dziejów odlewnictwa polskiego*, Stalinogród 1954, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. II, 1954, nr 4, s. 748—753.

Rec.: B. A. Kołczin, *Czarna metalurgia i metaloobrobka w drewniej Rusi*, Moskwa 1953, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXI, 1954, nr 3, s. 235—239.

Rec.: J. Macek, *Husitské revoluční hnuti*, Praha 1952, „Przegląd Historyczny”, t. XLV, 1954, z. 1, s. 95—100.

Rec.: *Materiały i issledowanija po archieologii Moskwy*, t. 2, Moskwa 1949, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, r. II, 1954, nr 3, s. 512—516 (wraz z H. Samsonowiczem).

1955

W sprawie dziejów małopolskiego hutnictwa żelaznego XIV—XVI w., „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, r. III, 1955, nr 4, s. 809—811.

Głos w dyskusji: *Społeczno-polityczne czynniki przyspieszające upadek rzemiosła w Polsce w drugiej połowie XVI i pierwszej połowie XVII wieku*, w: *Odrodzenie w Polsce*, t. 1, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1955, s. 322—324.

Rec.: W kwestii struktury społecznej manufaktur rosyjskich (N. I. Pawlenko, *Razwitiye mietalurgiczeskoj promyszlenności Rossii w pierwoj połowinie XVIII wieku. Promyszlennoja politika i uprawlenie*, Moskwa 1953), „Przegląd Historyczny”, t. XLVI, 1955, z. 1—2, s. 240—255.

1956

Z zagadnień spornych tzw. „wtórnego poddaństwa” w Europie Środkowej, „Przegląd Historyczny”, t. XLVII, 1956, z. 1, s. 3—47.

polem.: J. Nichtweiss, *Zu strittigen Fragen der sogenannten zweiten Leibeigenschaft in Mitteleuropa*. Zusammenfassung eines Artikels von Benedykt Zientara, „Zeitschrift für Geschichtswissenschaft”, t. 4, 1956, z. 4, s. 750—754.

Rec.: F. Lütge, *Die bayerische Grundherrschaft. Untersuchungen über die Agrarverfassung Altbayerns im 16—18. Jahrhundert*, Stuttgart 1949, „Przegląd Historyczny”, t. XLVII, 1956, z. 3, s. 572—581.

Rec.: J. Nichtweiss, *Das Bauernlegen in Mecklenburg. Eine Untersuchung zur Geschichte der Bauernschaft und der zweiten Leibeigenschaft in Mecklenburg bis zum Beginn des 19. Jahrhunderts*, Berlin 1954, „Przegląd Historyczny”, t. XLVII, 1956, z. 1, s. 186—191.

Rec.: V. Niitemaa, *Der Binnenhandel in der Politik der livländischen Städte im Mittelalter*, Helsinki 1952, „Zapiski Historyczne”, t. XXI, 1956, z. 4, s. 89—93.

1957

Górnictwo i hutnictwo środkowo-europejskie w dobie działalności Agricoli, w: *Georgius Agricola 1494—1555*, Ossolineum, Wrocław 1957, s. 7—28.

Stan badań nad historią polskiego hutnictwa żelaza w okresie rozkwitu i schyłku feudalizmu (wiek XIV—XVIII), „Studia z Dziejów Górnictwa i Hutnictwa”, t. 1, 1957, s. 39—51.

Rec.: *Dokumenty k banickemu povstaniu na Slovensku (1525—1526)*, wyd. P. Ratkoš, Bratislava 1952, „Przegląd Historyczny”, t. XLVIII 1957, z. 4, s. 801—803.

Rec.: I. Leister, *Rittersitz und adliges Gut in Holstein und Schleswig*, Remagen 1952, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, r. V, 1957, nr 1, s. 115—121.

Rec.: F. Mager, *Geschichte des Bauerntums und der Bodenkultur im Lande Mecklenburg*, t. 1, Berlin 1955, „Przegląd Historyczny”, t. XLVIII, 1957, z. 1, s. 127—132.

1958

Szkice szczecińskie X—XVIII wieku, Wiedza Powszechna, Warszawa 1958, ss. 286.

- rec.: B. Wachowiak, „Zapiski Historyczne”, t. XXV, 1960, z. 1, s. 77—80.
A. Wielopolski, „Roczniki Historyczne”, r. XXV, 1959, z. 2, s. 352—353.

Szczeciński gryf w walce z czerwonym orłem, „Mówią Wieki”, r. I, 1958, nr 1, s. 1—6.

Z dziejów walk Szczecina o handel odrzański, „Szczecin” 1958, z. 11—12, s. 41—57.

Rec.: E. Back, *Herzog und Landschaft. Politische Ideen und Verfassungsprogramme in Schwedisch-Pommern um Mitte des 17. Jahrhunderts*, Lund 1955, „Przegląd Historyczny”, t. XLIX, 1958, z. 1, s. 164—166.

Rec.: W. Łoziński, *Prawem i lewem. Obyczaje na Rusi Czerwonej w pierwszej połowie XVII wieku*, t. 1—2, Kraków 1957, „Mówią Wieki”, r. I, 1958, nr 4, s. 38—39.

Rec.: H. Stoob, *Die ditmarsischen Geschlechterverbände. Grundfragen der Siedlungs- und Rechtsgeschichte in den Nordseemarschen*, Heide in Holstein 1951, „Przegląd Historyczny”, t. XLIX, 1958, z. 1, s. 167—168.

1959

Lew z Dankwarderode. U kolebki „Drang nach Osten”, „Mówią Wieki”, r. II, 1959, nr 12, s. 1—5; r. III, 1960, nr 1, s. 19—23.

Rec.: J. Dowiat, *Chrzest Polski*, Warszawa 1958, „Przegląd Historyczny”, t. L, 1959, z. 3, s. 605—606.

Rec.: *Georgius Agricola 1494—1555*, Berlin 1955, „Kwartalnik Historyczny”, t. LXVI, 1959, nr 3, s. 897—900.

Rec.: H. Heyden, *Kirchengeschichte Pommerns*, Bd 1—2, Köln 1957, „Przegląd Historyczny”, t. L, 1959, z. 1, s. 143—145.

Rec.: D. G. Hopp, *Die Zunft und die Nichtdeutschen im Osten, insbesondere in der Mark Brandenburg*, Marburg/Lahn 1954, „Przegląd Historyczny”, t. L, 1959, z. 2, s. 374—379.

Rec.: H. Laakmann, *Geschichte der Stadt Perna u in der Deutsch-Ordenszeit (bis 1558)*, Marburg/Lahn, 1956, „Zapiski Historyczne”, t. XXIV, 1959, z. 1, s. 108—111.

Rec.: *Szkice z dziejów Pomorza*, t. 1: *Pomorze średniowieczne*, Warszawa 1958, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXVI, 1959, nr 3, s. 872—875.

Rec.: *Szkice z dziejów Pomorza*, t. 2: *Pomorze nowożytnie*, Warszawa 1959, „Mówią Wieki”, r. II, 1959, nr 12, s. 37—38.

1960

Zagadnienie depresji rolnictwa w XIV—XV wieku w świetle najnowszej literatury, „Przegląd Historyczny”, t. LI, 1960, z. 2, s. 262—274.

Polem.: *Kilka uwag nad zagadnieniami społeczno-politycznymi Pomorza Zachodniego w XV—XVII w.* (B. Wachowiak, *Rozwój gospodarczo-społeczny Pomorza Zachodniego od połowy XV do początku XVII wieku*, „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza”, t. IV, z. 1, Poznań 1958); „Zapiski Historyczne”, t. XXV, 1960, z. 1, s. 33—34.

Rec.: *Aus Natur und Geschichte Mittel- und Osteuropas*, Giessen 1957, „Zapiski Historyczne”, t. XXV, 1960, z. 1, s. 103—105.

Rec.: „Baltische Studien”. Neue Folge. Bd 45, 1958, „Zapiski Historyczne”, t. XXV, 1960, z. 1, s. 101—102.

Rec.: V. V. Dorošenko, *Sel' skoe chazajstvo feodalnoj Liflandii v XIII—XV vekach*, Moskwa 1958, „Zapiski Historyczne”, t. XXV, 1960, z. 2, s. 141.

Rec.: *Encyklopedia Tysiąclecia (Mały słownik historii Polski*, Warszawa 1959), „Argumenty” 1960, nr 13, s. 8.

Rec.: Grunwald (S. M. Kuczyński, *Wielka wojna z Zakonem Krzyżackim w latach 1409—1411*, Warszawa 1960), „Nowe Książki” 1960, nr 19, s. 1155—1156.

Rec.: P. Jasienica, *Polska Piastów*, Wrocław 1960, „Mówią Wieki”, r. III, 1960, nr 10, s. 37—40.

Rec.: J. Schildhauer, *Soziale, politische und religiöse Auseinandersetzung in den Hansestädten Stralsund, Rostock und Wismar im ersten Drittel des 16. Jahrhunderts*, Weimar 1959, „Przegląd Historyczny”, t. LI, 1960, z. 1, s. 199—203.

Rec.: T. Strzembosz, *Tumult warszawski 1525 roku*, Warszawa 1959, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXVII, 1960, nr 3, s. 768—769.

Rec.: *Studia nad arianizmem*, Warszawa 1959, „Polish Perspectives” 1960, nr 5, s. 99—100 (także w wersji francuskiej: „Perspectives Polonaises” 1960, nr 5, s. 99—100).

Rec.: *Studia nad arianizmem*, Warszawa 1959, „Nowe Książki” 1960, nr 3, s. 134—135.

1961

Kryzys agrarny w Marchii Wkrzańskiej w XIV w., Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1961, ss. 238.

Einige Bemerkungen über die Bedeutung des pommerschen Exports im Rahmen des Ostsee-Getreidenhandels im 13. und 14. Jahrhundert, „Hansische Studien”, Heinrich Sproemberg zum 70 Geburtstag, Berlin 1961, s. 422—431.

Geneza przywileju składowego Szczecina z 1283 r., „Materiały Zachodniopomorskie”, t. VIII, 1961, s. 531—564.

Rola Szczecina w odrzańskim i bałtyckim handlu zbożem XIII—XIV w., „Przegląd Historyczny”, t. LII, 1961, z. 3, s. 413—444; z. 4, s. 641—675.

Buble? [dotyczy literatury historycznej], „Argumenty” 1961, nr 15, s. 9.

Rec.: *Atlas i polityka (Atlas Ostliches Mitteleuropa*, Bielefeld 1959), „Argumenty” 1961, nr 34, s. 9.

Rec.: *Przed tysiącem lat* (W. Hensel, *Polska przed tysiącem lat*, Wrocław 1961), „Argumenty” 1961, nr 20, s. 4.

Rec.: *Myśli nad „Myślami”* (P. Jasienica, *Myśli o dawnej Polsce*, Warszawa 1960), „Mówią Wieki”, r. IV, 1961, nr 5, s. 27—31.

Rec.: *Wielkie skandale w „Małym Atlasie”* (E. Romer, *Mały atlas geograficzny*, wyd. 16, Warszawa 1960), „Argumenty” 1961, nr 44, s. 8.

Rec.: *Szkice z dziejów Pomorza*, Warszawa 1958—1959, „Acta Poloniae Historica”, t. IV, 1961, s. 253—254.

1962

Możni słowiańscy na dworze Ottona I szczecińskiego, w: *Wieki średnie. Medium Aevum. Prace ofiarowane Tadeuszowi Manteufflowi w 60*

rocznicę urodzin, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1962, s. 201—212.

Rola miast w walce stanów Pomorza Zachodniego z władzą książęcą na przełomie XIII i XIV wieku, „Zapiski Historyczne”, t. XXVII, 1962, z. 4, s. 489—521.

rec.: H. Lesiński, „Szczecin”, t. 6, 1964, z. 4, s. 137—138.

U początków szczecińskiego patrycjatu. Rola feudalnej własności ziemskiej w kształtowaniu się podstaw gospodarczych kierowniczych warstw społeczeństwa miejskiego, „Przegląd Historyczny”, t. LIII, 1962, z. 4, s. 763—781.

Bitwa pod Poitiers, „Mówią Wieki”, r. V, 1962, nr 4, s. 32—34.

Kanada. Od przyjazdu Wikingów do wyjazdu arrasów wawelskich, „Mówią Wieki”, r. V, nr 8—9, s. 1—9; nr 10, s. 14—19.

Pustki, „Mówią Wieki”, r. V, 1962, nr 2, s. 45.

Rec.: „Baltische Studien” Bd 47, 1960, Hamburg 1960, „Zapiski Historyczne”, t. XXVII, 1962, z. 4, s. 577—579.

Rec.: S. Schwan, Janusz Abraham Gehema (1648—1715), Toruń 1959, „Acta Poloniae Historica”, t. VI, 1962, s. 152—153.

1963

Szczecin u schyłku średniowiecza, „Mówią Wieki”, r. VI, 1963, nr 2, s. 6—11; nr 3, s. 9—13.

Rec.: B. Benthien, Die historischen Flurformen des südwestlichen Mecklenburg, Schwerin 1960, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXX, 1963, nr 2, s. 433—435.

Rec.: G. Heitz, Die sozialökonomische Struktur im ritterschaftlichen Bereich Mecklenburgs zu Beginn des 18. Jahrhunderts, Berlin 1962; tenże, Feudales Bauernlegen in Mecklenburg im 18. Jahrhundert, „Zeitschrift für Geschichtswissenschaft”, t. 8, 1960, „Przegląd Historyczny”, t. LIV, 1963, z. 1, s. 152—153.

H. Łowmiański, Początki Polski, t. 1, Warszawa 1963, „Przegląd Kulturalny” 1963, nr 20, s. 4.

Rec.: Pommerschen Urkundenbuch, Bd 8, Köln 1961, „Zapiski Historyczne”, t. XXVIII, 1963, z. 1, s. 93—94.

Rec.: P. Steinmann, Bauer und Ritter in Mecklenburg, Schwerin 1960, „Przegląd Historyczny”, t. LIV, 1963, s. 147—151.

1964

Jaromir książę rugijski, w: Polski Słownik Biograficzny, t. X, Wrocław 1964, s. 635—636.

Hanza, w: Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, t. 4, Warszawa 1964, s. 559.

Husytyzm, w: Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, t. 4, Warszawa 1964, s. 777.

Krótką historia powszechną śledzia potocznym sposobem opowiedziana, „Mówią Wieki”, r. VII, 1964, nr 12, s. 31—33.

Rec.: „Baltische Studien”, Neue Folge, Bd 48, 49, Hamburg 1961,

1962—1963, „Zapiski Historyczne”, t. XXIX, 1964, z. 4, s. 65—67.

Rec.: M. Bogucka, *Anna Jagielonka*, Warszawa 1964, „Mówią Wieki”, r. VII, 1964, nr 6, s. 38.

Rec.: H. Bosse, *Die Forst-, Flur- und Gewässernamen der Uecker-münder Heide*, Köln—Graz 1962, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. XII, 1964, nr 4, s. 737—738.

Rec.: P. Jasienica, *Polska Jagiellonów*, Warszawa 1963, „Mówią Wieki”, r. VII, nr 7, s. 38.

Rec.: J. Schultze, *Die Mark Brandenburg*, Bd 1—2, Berlin 1961, „Zapiski Historyczne”, t. XXIX, 1964, z. 3, s. 79—82.

Rec.: W. Vogel, *Der Verbleib der wendischen Bevölkerung in der Mark Brandenburg*, Berlin 1960, „Zapiski Historyczne”, t. XXIX, 1964, z. 3, s. 82—85.

1965

Dzieje gospodarcze Polski do 1939 roku, Wiedza Powszechna, Warszawa 1965, ss. 539 (wraz z I. Ihnatowiczem i A. Mączakiem) [Wyd. 2, Warszawa 1973]

rec.: M. Nietyksza, *Dzieje gospodarcze Polski* (Sprawozdanie z dyskusji nad książką: *Dzieje gospodarcze...*), „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXIV, 1967, nr 4, s. 1151—1153.

J. Tomaszewski, *Nowy zarys gospodarczych dziejów Polski*, „Nowe Drogi”, r. 19, 1965, nr 8, s. 212—215.

St. Trawkowski, J. Leskiewiczowa, W. Długoborski, *Nowe zarysy gospodarczych dziejów Polski*, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXIV, 1967, nr 4, s. 1065—1082.

W. Wieczorek, *Nad dziejami polskiej gospodarki*, „Więź”, r. 8, 1965, nr 7/8, s. 206—208.

Rec.: *Dzieje Szczecina. Wiek X—1085*, Warszawa 1963, „Acta Poloniae Historica”, t. XI, 1965, s. 182—183.

K. Fritze, *Die Hansestadt Stralsund*, Schwerin 1961, „Zapiski Historyczne”, t. XXX, 1965, z. 2, s. 85—87.

M. Małowist, *Wielkie państwa Sudanu zachodniego w późnym średniowieczu*, Warszawa 1961, „Kultura” 1965, nr 1, s. 10.

Rec.: H. K. Schultze, *Adelsherrschaft und Landesherrschaft*, Köln 1963, „Zapiski Historyczne”, t. XXX, 1965, z. 3, s. 85.

1966

Niemcy, w: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 7, Warszawa 1966, s. 733—736 i wraz z M. Bogucką s. 736—738.

Poddaństwo, w: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 8, Warszawa 1966, s. 776.

Cesarz Fryderyk II, „Mówią Wieki”, r. IX, 1966, nr 8, s. 11—15.

Rec.: J. Le Goff, *La Civilisation de l'Occident médiéval*, Paris 1964, „Przegląd Historyczny”, t. LVII, 1966, z. 1, s. 156—158.

Rec.: W. Steffen, *Kulturgeschichte Rügens bis 1815*, Köln 1963, „Zapiski Historyczne”, t. XXXI, 1966, z. 1, s. 100—102.

1967

Feudalstruktur, Lehnbürgertum und Fernhandel im spätmittelalterlichen Brandenburg, Weimar 1967 [wraz z E. Engel], ss. 396.

polem.: T. Lalik, *Miasto i wieś w Marchii Brandenburskiej w drugiej połowie XIV wieku*, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 4, s. 133—139.

Pomorze Zachodnie, w: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 9, Warszawa 1967, s. 268—269.

Rec.: *A propos d'un ouvrage récent sur les Slaves et les Allemands au Brandebourg au XIIe s.* (H. D. Kahl, *Slaven und Deutsche in der brandenburgischen Geschichte des zwölften Jahrhunderts*, Köln 1964), „Revue d'Histoire Ecclesiastique” 1967, nr 2, s. 412—421.

Rec.: „Baltische Studien”. Neue Folge. Bd 50, 51, Hamburg 1964, 1965, „Zapiski Historyczne”, t. XXXII, 1967, z. 3, s. 268—269.

Rec.: M. Biskup, *Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454—1466*, Warszawa 1967, „Mówią Wieki”, r. X, nr 11, s. 35—37.

Rec.: M. Bogucka, *Życie codzienne w Gdańsku. Wiek XVI—XVII*, Warszawa 1967, „Nowe Książki” 1967, nr 18, s. 1110—1112.

Rec.: B. Baranowski, S. Chmielowski, H. Dąbrowski, Z. Podwińska, J. Topolski, *Histoire de l'économie rurale en Pologne jusqu'à 1864*, Wrocław 1966, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. XV, 1967, nr 1, s. 173—175.

Rec.: A. Jelicz, *Życie codzienne w średniowiecznym Krakowie*, Warszawa 1966, „Nowe Książki” 1967, nr 6, s. 345—346.

Rec.: H. D. Kahl, *Slaven und Deutsche in der brandenburgischen Geschichte des zwölften Jahrhunderts*, Köln 1964, „Zapiski Historyczne”, t. XXXII, 1967, z. 1, s. 118—124.

Rec.: J. Schultze, *Die Mark Brandenburg*, Bd 3—4, Berlin 1963—1964, „Zapiski Historyczne”, t. XXXII, 1967, z. 3, s. 79—81.

1968

Historia Powszechna Średniowiecza, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1968, ss. 651 [Wyd. 2, Warszawa 1973, ss. 654].

Konflikty narodowościowe na pograniczu niemiecko-słowiańskim w XIII—XIV wieku i ich zasięg społeczny, „Przegląd Historyczny”, t. LIX, 1968, z. 2, s. 197—213.

Szczecin, w: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 11, Warszawa 1968, s. 195.

Rec.: *Hanza a kryzys XV wieku* (K. Fritze, *Am Wendepunkt der Hanse. Untersuchungen zur Wirtschaft- und Sozialgeschichte wendischer Hansestädte in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts*, Berlin 1967), „Przegląd Historyczny”, t. LIX, 1968, z. 4, s. 757—764.

Rec.: „Baltische Studien”, Neue Folge, Bd 52, Hamburg 1966, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIII, 1968, z. 3, s. 257—258.

Rec.: *Einwohnerverzeichnisse von Rügen nach den Steuererhebungen von 1577 und 1597*, bearb. von A. Haas, Köln 1966, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIII, 1968, z. 1, s. 136.

Rec.: „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch”, Bd 1, 1961 — Bd 5, 1965, Rostock 1961—1965, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIII, 1968, z. 1, s. 123—129.

Rec.: „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch”, Bd 6, 1966, Rostock 1966, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIII, 1968, z. 3, s. 258—259.

Rec.: P. Zumthor, *Wilhelm Zdobywca*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, r. XI, 1968, nr 6, s. 37.

1969

Rozdrobnienie feudalne (1295—1464), w: *Historia Pomorza*, t. 1, cz. 2, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1969, s. 168—327 [Wyd. 2, Poznań 1972].

Bydgoszcz, Nakło i hold w Pyzdrach. Księstwo słupskie a Polska w latach 1386—1412, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIV, 1969, z. 1, s. 7—48.

Kamienni świadkowie. O rugijskich i zachodniopomorskich nagrobkach słowiańskich, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, nr 2, s. 1—5.

Napoleon. W 200 rocznicę urodzin, „Życie Warszawy” 1969, nr 196, s. 3—4.

U źródeł świadomości narodowej, „Współczesność” 1969, nr 24, s. 1, 10—13.

Rec.: *Atlas historyczny Polski*, Warszawa 1967, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXVI, 1969, nr 2, s. 480—482.

Rec.: „Baltische Studien”, Neue Folge, Bd 53, Hamburg 1967, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIV, 1969, z. 2, s. 99—100.

Rec.: Z. Boras, *Książęta Pomorza Zachodniego*, Poznań 1968, „Roczniki Historyczne”, r. XXXV, 1969, s. 157—162.

Rec.: A. Czachorowski, *Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319—1373*, Toruń 1968, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIV, 1969, z. 4, s. 168—171.

Rec.: J. Dowiāt, *Historia Kościoła katolickiego w Polsce. Do połowy XV wieku*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, nr 6, s. 35.

Rec.: J. Dowiāt, *Polska — państwem średniowiecznej Europy*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, nr 2, s. 36—37.

Rec.: *Dzieje Wielkopolski*, t. 1, Poznań 1969, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, nr 12, s. 37—38.

Rec.: B. Geremek, K. Piesowicz, *Ludzie, towary, pieniądze*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, s. 35—37 (wraz z J. Łukasiewiczem).

Rec.: I. Gieysztorowa, A. Zahorski, J. Łukasiewicz, *Cztery wieki Mazowsza. Szkice z dziejów 1525—1914*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, r. XII, 1969, s. 35—36 (wraz z B. Grochulską).

Rec.: A. F. Grabski, *Polska w opiniach Europy Zachodniej w XIV—XV wieku*, Warszawa 1968, „Nowe Książki” 1969, z. 3, s. 162—163.

Rec.: L. Leciejewicz, *Miasta Słowian Północnopółabskich*, Wrocław 1968, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, t. XVII, 1969, nr 3, s. 526—528.

Rec.: S. M. Szacherska, *Rola klasztorów duńskich w ekspansji Danii na Pomorzu Zachodnim u schyłku XII wieku*, Wrocław 1968, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXVI, 1969, nr 4, s. 937—938.

1970

Miasta zachodniopomorskie w okresie przewagi Hanzy na Bałtyku (XIII—XV w.), „Zapiski Historyczne”, t. XXXV, 1970, z. 3—4, s. 9—29.

Nationality conflicts in the German-Slavic borderland in the 13th—14th centuries and their social scope, „Acta Poloniae Historica”, t. 22, 1970, s. 207—225.

Polityczne i kościelne związki Pomorza Zachodniego z Polską za Bolesława Krzywoustego, „Przegląd Historyczny”, t. LXI, 1970, z. 2, s. 192—232.

Stosunki polityczne Pomorza Zachodniego z Polską w drugiej połowie XII wieku, „Przegląd Historyczny”, t. LXI, 1970, z. 4, s. 546—576.

Zu den Anfängen des Patriziates von Stettin. Über die Rolle des feudalen Grundbesitzes bei der Gestaltung der wirtschaftlichen Grundlagen der führenden Schichten der Stadtbevölkerung, „Neue Hansische Studien”, Berlin 1970, s. 119—139.

Historia bez równań, „Kultura” 1970, nr 45, s. 1, 3.

Historia najnowsza dziś i przed wiekami, „Kultura” 1970, nr 20, s. 1, 4.

Jak się rodziła świadomość narodowa Polaków. Na marginesie zapomnianej rocznicy, „Mówią Wieki”, r. XIII, 1970, nr 2, s. 13—18.

Kazimierz Wielki — czyli na dziejowym zakręcie, „Kultura” 1970, nr 44, s. 3, 5.

Króla Kazimierza wojny i układy, „Mówią Wieki”, r. XIII, nr 10, s. 1—6.

Polem.: O recenzjach, a w szczególności o jednej recenzji i jednej replice słów kilka (Z. B o r a s, Odpowiedź na recenzję B. Zientary), „Roczniki Historyczne”, r. XXXVI, 1970, s. 238—242.

Rec.: Czorsztyński kasztelan i podhalańscy chłopi (A. K e r s t e n, Na tropach Napierskiego, Warszawa 1970), „Mówią Wieki”, r. XIII, 1970, nr 10, s. 34—35.

Rec.: Odra: droga czy bariera? (W. K e h n, Der Handel im Oderraum im 13. und 14. Jahrhundert, Köln 1968), „Przegląd Historyczny”, t. LXI, 1970, z. 1, s. 112—119.

Rec.: C. G o e h r k e, Die Wüstungen in der Moskaer Rus', Wiesbaden 1968, „Przegląd Historyczny”, t. LXI, 1970, z. 2, s. 328—330.

Rec.: J. L e G o f f, Kultura średniowiecznej Europy, Warszawa 1970, „Współczesność” 1970, nr 22, s. 4.

Rec.: H. S a m s o n o w i c z, Życie miasta średniowiecznego, Warszawa 1970, „Kultura” 1970, nr 12, s. 4.

Rec.: C. W e i b u l l, Lübecks sjöfart och handel på de nordiska rikena 1368 och 1398—1400, „Scandia”, t. 32, 1966, „Zapiski Historyczne”, t. XXXV, 1970, z. 3—4, s. 185—186.

1971

Bolesław Wysoki — tułacz, repatriant, malkontent. Przyczynek do dziejów politycznych Polski XII w., „Przegląd Historyczny”, t. LXII, 1971, z. 3, s. 367—396.

Eisenproduktion und Eisenhandel in Polen im 16. und 17. Jahrhundert, w: *Der Aussenhandel Ostmitteleuropas 1450—1650*, Köln 1971, s. 271—285.

Głos w dysku.: *Głos w dyskusji nad referatami T. Lalika, Społeczeństwo polskie X—XII w. na tle społeczeństw Europy Środkowo-Wschodniej; R. Hecka, Świadomość narodowa i państwowa w Czechach i w Polsce w XV w.*, w: *Pamiętnik X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie 17—23 września 1968 r.*, t. 3, Warszawa 1971, s. 292—293; 339—342 (masz. pow.).

Rec.: U. Bentzien, *Haken und Pflug, Berlin 1969*, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 3, s. 90—92.

Rec.: J. Gąsowski, *Narodziny średniowiecznego świata*, Wrocław 1970, „Mówią Wieki”, r. XIV, 1971, nr 3, s. 36.

Rec.: „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch”, Bd 7—8, 1967—1968/69, Weimar 1969, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 2, s. 135—138.

Rec.: A. J. Gurewicz, *Problemy genezy feudalizmu w Zapađnoej Jewropie*, Moskwa 1970, „Przegląd Historyczny”, t. LXII, 1971, z. 1, s. 121—125.

Rec.: *Historisches Atlas von Pommern. Neue Folge*, Köln 1969, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 2, s. 145.

Rec.: *Polska Pierwszych Piastów*, Warszawa 1968, „Acta Poloniae Historica”, t. XXIV, 1971, s. 207—208.

Rec.: E. Potkowski, *Czary i czarownice*, Warszawa 1970, „Mówią Wieki”, r. XIV, 1971, nr 2, s. 39.

Rec.: H. Samsonowicz, *Złota jesień polskiego średniowiecza*, Warszawa 1971, „Kultura” 1971, nr 44, s. 4.

Rec.: K. H. Schwebel, *Der Stralsunder Friede (1370) im Spiegel der historischen Literatur*, Bremen 1970, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 4, s. 167—169.

Rec.: J. Walachowicz, *Landwójtostwo na Pomorzu Zachodnim*, Poznań 1969, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 1, s. 152—153.

Rec.: J. Walachowicz, *Landwójtostwo na Pomorzu Zachodnim*, Poznań 1969, „Acta Poloniae Historica”, t. XXIV, 1971, s. 209—210.

Rec.: K. Zielińska, *Zjednoczenie Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską pod koniec XIII w.*, Toruń 1968, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVI, 1971, z. 4, s. 163—165.

1972

Rugia, Rugianie, w: *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. IV, cz. 2, Wrocław 1972, s. 565—570 (wraz z L. Leciejewiczem).

Jak powstają legendy. Tragedia Konrada Kędzierzawego i jej losy pod piórem dziejopisów, „Mówią Wieki”, r. XV, nr 8, s. 13—17; nr 9, s. 14—17.

Głos w dysku.: *Jeszcze kilka słów o historii, matematyce i statystyce* (Dyskusja nad artykułem: St. Piekarczyk, *Historyk i matematyka współczesna*), „Przegląd Historyczny”, t. LXIII, 1972, z. 1, s. 139—140.

Sprawozd.: *Kolonizacja niemiecka w Europie Środkowej w średniowieczu (obrad y Konstanzer Arbeitskreis)*, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXIX, 1972, nr 2, s. 489—492.

Sprawozd.: *Konferencja bałtycka w Warszawie*, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXIX, 1972, nr 3, s. 784—785.

Rec.: *Entwicklungsprobleme des Feudalismus in Ostseegebiet. Vorträge der gemeinsamen Historikerkonferenz*, Tartu 1970, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVII, 1972, z. 2, s. 125—126.

Rec.: „Greifswald-Stralsunder Jahrbuch”, Bd 9, 1970/71, Weimar 1970, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVII, 1972, z. 2, s. 122—123.

Rec.: *Polska dzielnicowa i zjednoczona*, Warszawa 1972, „Nowe Książki” 1972, nr 22, s. 17—19.

Rec.: *Pommersches Urkundenbuch*, Bd 1, 1—2, Köln 1970, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVII, 1972, z. 4, s. 175—176.

Rec.: E. Potkowski, *Heretycy i inkwizytorzy*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, r. XV, nr 10, s. 39.

Rec.: J. Tazbir, *Rzeczpospolita i świat. Studia z dziejów kultury XVII wieku*, Wrocław 1971, „Mówią Wieki”, r. XV, nr 2, s. 37—38.

Rec.: B. I. Zaddach, *Die Folgen des Schwarzen Todes (1347—51) für den Klerus Mitteleuropas*, Stuttgart 1971, „Przegląd Historyczny”, t. LXIII, 1972, z. 3, s. 532—534.

1973

Cudzoziemcy w Polsce X—XV wieku: ich rola w zwierciadle polskiej opinii publicznej, w: *Swojskość i cudzoziemszczyzna w dziejach kultury polskiej*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973, s. 9—37 i głos w dyskusji s. 338—344.

Z dziejów organizacji rynku w średniowieczu. *Ekonomiczne podłoże „Weichbildów” w arcybiskupstwie magdeburskim i na Śląsku w XII i XIII wieku*, „Przegląd Historyczny”, t. LXIV, 1973, z. 4, s. 681—696.

Świetność i upadek możnego rodu czyli dramatyczne dzieje książąt Meranii, „Mówią Wieki”, r. XVI, 1973, nr 3, s. 5—8; nr 4, s. 1—4.

Sprawozd.: *Etudes baltes: colloque à Varsovie*, „Acta Poloniae Historica”, t. XXVIII, 1973, s. 249—250.

Sprawozd.: *Warszawa średniowieczna. Sesja naukowa w Warszawie 18—20.XII.1972*, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXX, 1973, nr 4, s. 1011—1014.

Rec.: A. Bogucki, *Komes w polskich źródłach średniowiecznych*, Warszawa 1972, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVIII, 1973, z. 4, s. 145—146.

Rec.: F. Engel, *Beiträge zur Siedlungsgeschichte und historischen Landeskunde*, Köln 1970, „Zapiski Historyczne”, t. XXXVIII, 1973, z. 1, s. 207—208.

Rec.: H. Helbig, L. Weinrich, *Urkunden unterzählende Quellen zur deutschen Ostsiedlung im Mittelalter*, Bd 1, T. 1—2, Darmstadt 1968, 1970, „Studia Historica Slavo-Germanica”, t. III, 1973, nr 2, s. 167—169.

Rec.: M. Małowist, *Croissance et regression en Europe XIV—XVII siècle*, Paris 1972, „The Journal of European Economic History”, t. 2, 1973, nr 1, s. 240—245.

1974

Die deutschen Einwanderer in Polen vom 12. bis 14. Jahrhundert, w: *Die deutsche Ostsiedlung des Mittelalters als Problem der europäischen*

Geschichte, „Vorträge und Forschungen”, Bd 18, Sigmaringen 1974, s. 334—348.

Foreigners in Poland in the 10th—15th centuries: Their role in the opinion of Polish medieval community, „Acta Poloniae Historica”, t. XXIX, 1974, s. 5—28.

rec.: B. J., *Idegenek lengyelországban a 10—15 században, a középkori lengyel társadalom véleménye róluk*, „Századok”, Evf. 111, 1977, szám 3, s. 615—616.

Przemiany społeczno-gospodarcze i przestrzenne miast w dobie lokacji, w: *Miasta feudalne w Europie środkowo-wschodniej*, Toruń 1974, s. 7—10. Kolokwium Komisji Mediewistycznej PTH i Komisji Historii Miast Komitetu Nauk Historycznych PAN (Toruń 7—8.IX.1974) (streszczenie referatu).

Wiadomości wstępne, w: *Polska. Zarys encyklopedyczny*, Warszawa 1974, s. 11.

Z zagadnień terminologii historycznej. „Drang nach Osten”, w: *Społeczeństwo. Gospodarka. Kultura. Studia ofiarowane Marianowi Małowistowi w czterdziestolecie pracy naukowej*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1974, s. 425—433.

Zur Geschichte der planmässigen Organisation des Marktes im Mittelalter. Wirtschaftliche Grundlagen der Weichbild im Erzbistum Magdeburg und in Schlesien im 12.—13 Jahrhundert, w: *Wirtschaftliche und soziale Strukturen im saekularen Wandel. Festschrift für Wilhelm Abel zum 70. Geburtstag*, Bd 2, Hannover 1974, s. 345—365.

Rec.: P. W. Knoll, *The rise of the Polish monarchy. Piast Poland in East Central Europe, 1320—1370*, Chicago 1972, „Przegląd Historyczny”, t. LXV, 1974, z. 4, 745—749.

Rec.: F. Mowat, *Wyprawy Wikingów. Dawni Normanowie w Grenlandii i w Ameryce Północnej*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, r. XVII, nr 2, s. 39.

Rec.: H. Planitz, *Die deutsche Stadt im Mittelalter von der Römerzeit bis zu den Zunftkämpfen*, Wien 1973, „Zapiski Historyczne”, t. XXXIX, 1974, z. 4, s. 112—113.

Rec.: *Polska dzielnicowa i zjednoczona. Państwo, społeczeństwo, kultura*, Warszawa 1972, „Acta Poloniae Historica”, t. XXX, 1974, s. 237—241.

1975

Henryk Brodaty i jego czasy, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1975, ss. 422.

rec.: J. Bardach, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXV, 1978, nr 4, s. 1052—1056.

M. Cetwiński, *Śląski Kwartalnik Historyczny „Sobótka”*, r. 31, 1976, nr 3, s. 487.

R. Heck, *O Henryku Brodatym i jego czasach*, „Roczniki Historyczne”, r. XLIII, 1977, s. 146—153.

W. Kuhn, „Zeitschrift für Ostforschung”, Jg 26, 1977, s. 314—316.

P. de Laval, „Zapiski Historyczne”, t. XLIII, 1978, z. 2, s. 109—112.

H. Samsonowicz, „Acta Poloniae Historica”, t. XXXVIII, 1977, s. 240—243.

H. Samsonowicz, *Utilis populo*, „Kultura”, 1976, nr 6, s. 5.

J. Wyrozumski, „Przegląd Historyczny”, t. LXVIII, 1977, z. 1, s. 177—183.

Słedzie, w: *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. 5, Wrocław 1975, s. 564.

Walonowie na Śląsku w XII i XIII wieku, „Przegląd Historyczny”, t. LXVI, 1975, z. 3, s. 349—368.

Na l kartami średniowiecznych rękopisów. Kronikarz, kopista i pisarz kancelarii — świadkowie dawnych wieków, „Mówią Wieki”, r. XVIII, 1975, nr 1, s. 9—12.

Sprawozd.: *Kolokwium morskie w Szczecinie*, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXII, 1975, nr 1, s. 217—219.

Rec.: *Deutsche Ostsiedlung in Mittelalter und Neuzeit*, Köln 1971; „Zapiski Historyczne”, t. XL, 1975, z. 1, s. 130.

Rec.: P. Kriedte, *Die Herrschaft der Bischöfe von Włocławek in Pommereilen von den Anfängen bis zum Jahre 1409*, Göttingen 1974, „Przegląd Historyczny”, t. LXVI, 1975, z. 2, s. 313—316.

1976

Populus — gens — natio. Z zagadnień wczesnośredniowiecznej terminologii etnicznej, w: *Cultus et cognitio. Studia z dziejów średniowiecznej kultury*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1976, s. 673—682.

Przemiany społeczno-gospodarcze i przestrzenne miast w dobie lokacji, w: *Miasta feudalne Europy Środkowo-Wschodniej. Przemiany społeczne a układy przestrzenne*, Prace XI Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, t. 5, Warszawa 1976, s. 67—97 i głos w dyskusji, s. 308—310.

Socio-economic and spatial transformation of Polish towns during the period of location, „Acta Poloniae Historica”, t. XXXIV, 1976, s. 57—83.

Sprawy pruskie w polityce Henryka Brodatego, „Zapiski Historyczne”, t. XLI, 1976, z. 4, s. 27—42.

Przełom w rozwoju miast środkowoeuropejskich w pierwszej połowie XIII w. (w związku z książką A. Wędzkiego, *Początki reformy miejskiej w Środkowej Europie do połowy XIII wieku. Słowiańszczyzna zachodnia*, Warszawa 1974), „Przegląd Historyczny”, t. LXVII, 1976, z. 2, s. 219—243.

Bolesław Chrobry. Poczet królów polskich, „Kultura” 1976, nr 28, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 26—34.

Cesarz Justynian. Człowiek i historia, „Kultura” 1976, nr 13, s. 3.

Jak chłop polski stał się poddanym, „Mówią Wieki”, r. XIX, 1976, nr 8, s. 9—12.

1976

Korona po raz pierwszy odzyskana (w 900 rocznicę), „Mówią Wieki”, r. XIX, 1976, nr 6, s. 1—7.

Potomkowie Lecha i Czecha, „Kultura” 1976, nr 32, s. 6.

Przemysł II. Poczet królów polskich, „Kultura” 1976, nr 35, s. 6; także w: Poczet królów i książąt polskich, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 212—217.

Przodkowie Mieszka I. Poczet królów polskich, „Kultura” 1976, nr 38, s. 6; także w: Poczet królów i książąt polskich, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 9—15 (pod tytułem: Siemowit, Lestek, Siemomysł).

Sprawozd.: Kultura miast nadbałtyckich w XV—XVIII w. (Sesja naukowa w Elblągu 12—14.IX.1975), „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXIII, 1976, nr 2, s. 473—475.

Głos w dyskusji: Früher Städtewesen zwischen Elbe und Weichsel, w: Grundfragen der geschichtlichen Beziehungen zwischen Deutschen, Polaben und Polen, Berlin 1976, s. 131—134.

Głos w dyskusji: Państwo i społeczeństwo, „Kultura” 1976, nr 9, s. 4—5 (i inni).

Rec.: Nad „Atlasem Historycznym Polski”, „Mówią Wieki”, r. XIX, 1976, nr 2, s. 31—35.

Rec.: „Acta Universitatis Nicolai Copernici”, Historia IX: Nauki humanistyczno-społeczne, z. 58, Toruń 1973, „Zapiski Historyczne”, t. XLI, 1976, z. 1, s. 153—155.

Rec.: A. Bartha, Hungarian society in the IX and X centuries, Budapest 1975, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXIII, 1976, nr 3, s. 664—667.

Rec.: Z. Góralski, Pierwsza Rzesza Niemiecka, Warszawa 1975, „Mówią Wieki”, r. XIX, 1976, nr 3, s. 37—38.

Rec.: H. Helbig, Gesellschaft und Wirtschaft der Mark Brandenburg im Mittelalter, Berlin 1973, „Zapiski Historyczne”, t. XLI, 1976, z. 4, s. 151—153.

Rec.: K. Maleczyński, Bolesław Krzywousty, Wrocław 1975, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXIII, 1976, nr 2, s. 423—425.

Rec.: T. Manteuffel, Historyk wobec historii, Warszawa 1976, „Kultura” 1976, nr 15, s. 3.

Rec.: Piastowie w dziejach Polski, Wrocław 1975, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXIII, 1976, nr 4, s. 889—895.

Rec.: E. Schmidt, Die Mark Brandenburg unter den Askaniern (1134—1320), Köln 1973, „Studia Historica Slavo-Germanica”, t. V, 1976, s. 207—209.

1977

Struktury narodowe średniowiecza. Próba analizy terminologii przedkapitałistycznych form świadomości narodowej, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXIV, 1977, nr 2, s. 287—311.

Henryk Brodaty. Poczet królów polskich, „Kultura”, 1977, nr 49, s. 6; także w: Poczet królów i książąt polskich, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 155—164.

Mieszko II. Poczet królów polskich, „Kultura” 1977, nr 7, s. 6; także w: Poczet królów i książąt polskich, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 35—42.

Mieszko III Stary. Poczet królów polskich, „Kultura” 1977, nr 38, s. 6; także w: Poczet królów i książąt polskich, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 114—130.

Mieszko Piątonogi. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1977, nr 41, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 131—135.

Wacław II. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1977, nr 1, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 218—225.

Wacław III. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1977, nr 47, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 226—231.

Władysław II Wygnaniec. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1977, nr 28, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 90—97.

Polem.: *Model społeczeństwa polskiego w X—XIII wieku w książce Karola Modzelewskiego. Organizacja gospodarcza państwa piastowskiego. X—XIII wiek*, Wrocław 1975, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, r. XXV, 1977, nr 1, s. 101—109.

Rec.: R. Ernst, *Die Nordwestslaven und das fränkische Reich*, Berlin 1976, „Przegląd Historyczny”, t. LXVIII, 1977, z. 4, s. 754—756.

Rec.: Z. Góralski, *W sprawie recenzji książki „Pierwsza Rzesza Niemiecka”*, „Mówią Wieki”, r. XX, 1977, nr 1, s. 33—34.

Rec.: „Hansische Studien” III: *Bürgertum, Handelskapital, Städtebünde*, Weimar 1975, „Zapiski Historyczne”, t. XLII, 1977, z. 1, s. 138—143.

Rec.: *Roberto il Guiscardo e il suo tempo. Relazioni e comunicazioni nelle Prime Giornate normanno-sveve (Bari, 1973)*, Roma 1975, „Przegląd Historyczny”, t. LXVIII, 1977, z. 1, s. 173—177.

1978

Cesarzowa tatarska na Śląsku — geneza i funkcjonowanie legendy, w: *Kultura elitarna a kultura masowa w Polsce późnego średniowiecza*, „Ossolineum”, Wrocław 1978, s. 173—179.

Der Ursprung des „deutschen Rechts” (ius teutonicum) auf dem Hintergrund der Siedlungsbewegung in West- und Mitteleuropa während des 11. und 12. Jahrhunderts, w: „Jahrbuch für Geschichte des Feudalismus” 1978, s. 119—148.

Potomkowie Lecha i Czecha, w: *Sąsiedzi i inni*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 39—54.

Specyfika polskiego ujęcia „Dziejów Niemiec”, w: *Problemy metodologiczne dziejów Niemiec. Materiały z sesji naukowej zorganizowanej przez Zakład Historii Niemiec IH UAM w dniach 21—22.IX.1977*, Poznań 1978.

Źródła i geneza „prawa niemieckiego” (ius teutonicum) na tle ruchu osadniczego w Europie zachodniej i środkowej w XI—XII wieku, „Przegląd Historyczny”, t. LXIX, 1978, z. 1, s. 47—74.

Bolesław Łysy — Rogatka. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1978, nr 16, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 172—177.

Henryk II Pobożny. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1978, nr 12, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 155—164.

Henryk III Głogowski. *Poczet królów polskich*, „Kultura”, 1978, nr 26, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 232—237.

Henryk IV Probus. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1978, nr 23, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 203—211.

Kazimierz Odnowiciel. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1978, nr 5, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 43—51.

Władysław Laskonogi. *Poczet królów polskich*, „Kultura” 1978, nr 7, s. 6; także w: *Poczet królów i książąt polskich*, „Czytelnik”, Warszawa 1978, s. 147—154.

Rec.: J. Mielcarz, *Dzieje społeczne i polityczne księstwa słupskiego w latach 1372—1411*, Poznań 1976, „Zapiski Historyczne”, t. XLIII, 1978, z. 3, s. 144—148.

Rec.: J. Osiegiński, *Polityka zewnętrzna księstwa Rugii (1168—1328)*, Warszawa 1975, „Roczniki Historyczne”, r. XLIV, 1978, s. 170—175.

Rec.: R. C. Schwinges, *Kreuzzugsideologie und Toleranz. Studien zu Wilhelm von Tyrus*, Stuttgart 1977, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXV, 1978, nr 4, s. 1047—1052.

1979

Spółczesność polskie od X do XX wieku, Książka i Wiedza, Warszawa 1979, ss. 629 (wraz z I. Ihnatowiczem i A. Mączakiem).

rec.: W. Czapliński, *Historia Polski bez królów i wojen*, „Tygodnik Powszechny” 1979, nr 38, s. 5.

Frontiera, w: *Enciclopedia IV: Famiglia — Ideologia*, Torino 1979, s. 403—414.

Konrad Kędzierzawy i bitwa pod Studnicą, „Przegląd Historyczny”, t. LXX, 1979, z. 1, s. 27—55.

Otto I, książę szczeciński, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXIV, Wrocław 1979, s. 625—627.

Otto II, książę szczeciński, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXIV, Wrocław 1979, s. 627—628.

Otto III, książę szczeciński, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXIV, Wrocław 1979, s. 628.

Rec.: *Z zagadnień prawa niemieckiego na Śląsku* (J. J. Menzel, *Die schlesischen Lokationsurkunden des 13. Jahrhunderts. Studien zum Urkundenswesen, zur Siedlungs-, Recht- und Wirtschaftsgeschichte einer ostdeutschen Landschaft im Mittelalter*, Würzburg 1977), „Przegląd Historyczny”, t. LXX, 1979, z. 2, s. 331—340.

1980

Die Schlacht bei Rotkirch. Zur Entstehung einer mittelalterlichen Legende, w: *Europa Slavica — Europa Orientalis. Festschrift für Herbert Ludat*, Giessen 1980, s. 368—390.

Kilka uwag o narodzie politycznym. Pojęcie „Volk” i „Nation” w historii Niemiec, w: *Materiały z sesji naukowej zorganizowanej przez Zakład Historii Niemiec IH UAM w dniu 15 maja 1979*, Poznań 1980, s. 183—185.

Une voie d'ascension sociale aux XIIIe—XIV siècles. Les „locatores” en Europe centrale, w: *Dodicesima Settimana di Studio. Gerarchie economiche e gerarchie sociali. Secoli XII/XVIII*, Prato, 18 Aprile 1980, ss. 28 (maszynopis powiel.).

Peregryn z Wezenburga, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXV, Wrocław 1980, s. 602.

Petrissa, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXV, Wrocław 1980, s. 689.

Profesor Marian Małowist, „Kronika Warszawy” 1980, nr 3, s. 145—148.

Walonowie, w: *Słownik Starożytności Słowiańskich*, t. VI, cz. 2, Wrocław 1980, s. 302—303.

Samorządność uniwersytecka wczoraj i dziś, „Kultura” 1980 nr 38, s. 6.

Zagadka Jaksy. Żywoty sławnych mężów, „Kultura” 1980, nr 32, s. 6.

Rec.: *Historia Gdańska*, t. 1: *Do roku 1454*, Gdańsk 1978, „Zapiski Historyczne”, t. XLV, 1980, z. 3, s. 142—150.

Rec.: J. J. Menzel, *Die schlesischen Lokationsurkunden des 13. Jahrhunderts. Studien zum Urkundenswesen, zur Siedlungs- Rechts- und Wirtschaftsgeschichte einer ostdeutschen Landschaft im Mittelalter*, Würzburg 1977, „Acta Poloniae Historica”, t. XLII, 1980, s. 231—246.

Rec.: D. Warnke, *Wicken an der südlichen ostseeküste. Zur wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Rolle der Wicken im mittelalterlichen Feudalstadt*, Berlin 1977, „Zapiski Historyczne”, t. XLV, 1980, z. 4, s. 133—138.

1981

Działalność lokacyjna jako droga awansu społecznego w Europie Środkowej XII—XIV w., Śląski Kwartalnik Historyczny „Sobótka”, t. XXXVI, 1981, nr 1, s. 43—57.

Nationale Strukturen des Mittelalters. Ein Versuch zur Kritik der Terminologie des Nationalbewusstseins unter besonderer Berücksichtigung osteuropäischer Literatur, „Saeculum”, t. XXXII, 1981, z. 3, s. 301—316.

La question prussienne dans la politique d'Henri le Barbu, duc de Silesie, „Studia Maritima”, vol. 3, 1981, s. 7—72.

Jakub Świnka. Żywoty sławnych mężów, „Kultura” 1981, nr 25, s. 5.

Jan Muskata. Żywoty sławnych mężów, „Kultura” 1981, nr 5, s. 6.

Piotr dominikanin, biskup krakowski, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXVI, Wrocław 1981, s. 371.

Piotr, prepozyt głogowski i wrocławski, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXVI, Wrocław 1981, s. 364.

Hasła w: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945 roku*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1981, t. 1, s. 82, 198, 251, 363, 394, 400, 464, 534; t. 2, s. 10, 159, 168, 247, 254, 326, 451, 464, 491, 535, 577.

Sprawozd.: *XXV Konferencja Hanzeatyckiego Zespołu Badawczego w NRD*, „Zapiski Historyczne”, t. XLVI, 1981, z. 2, s. 113—114.

Rec.: *Die geistlichen Ritterorden Europas*, Sigmaringen 1980, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, r. XXIX, 1981, nr 4, s. 520—523.

Rec.: E. Müller-Martens, *Die Reichsstruktur im Spiegel der Herrschaftspraxis Ottos des Grossen*, Berlin 1980, „Kwartalnik Historyczny”, r. LXXXVIII, 1981, nr 4, s. 1082—1087.

1982

A Republic of nobles [praca zbiorowa], Cambridge 1982, s. 28—48.

La conscience nationale en Europe occidentale au Moyen Age. Naissance et mécanismes du phénomène, „Acta Poloniae Historica”, t. XLVI, 1982, s. 5—30.

Preussische Fragen in der Politik Heinrichs des Bärtigen von Schlesien, w: *Der Deutschordensstaat Preussen in der polnischen Geschichtsschreibung der Gegenwart*, Marburg 1982, s. 86—102.

Jak powstała Brandenburgia? Kilka uwag w związku z pracą Hansa K. Schulzega (H. K. Schulze, *Die Besiedlung der Mark Brandenburg im hohen und späten Mittelalter*, „Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ostdeutschland”, t. 28, 1979, s. 42—178), „Zapiski Historyczne”, t. XLVII, 1982, z. 4, s. 117—128.

Nowe dzieło o Zakonie Krzyżackim (w związku z książką H. Bockmanna, *Der Deutsche Orden*, München 1981), „Przegląd Historyczny”, t. LXIII, 1982, z. 3—4, s. 307—315.

1983

Die Entwicklung der Städte im Niederoderraum im 13. Jahrhundert im Zusammenhang mit den Anfängen des Kornexports, w: „Lübecker Schriften zur Archäologie und Kulturgeschichte”, Bd 7, Bonn 1983, s. 147—157.

Śląsk w państwie Piastów do schyłku XIII wieku, w: *Śląsk i Pomorze w historii stosunków polsko-niemieckich w średniowieczu. Materiały XII Konferencji Komisji Podręcznikowej Historyków PRL i RFN (Olsztyn 5—10 czerwca 1979)*, Wrocław 1983, s. 46—61.

Rec.: *Korzenie nowoczesnego narodu* (J. Szücs, *Nation und Geschichte*, Budapest 1981), „Kwartalnik Historyczny”, r. XC, 1983, nr 1, s. 183—198.

Rec.: F. Graus, *Die Nationenbildung der Westslawen im Mittelalter*, Sigmaringen 1980, „Kwartalnik Historyczny”, r. XC, 1983, nr 1, s. 230—233.

Rec.: A. Barciak, *Ideologia polityczna monarchii Przemysła Otokara II*, Katowice 1982, „Przegląd Historyczny”, t. LXXIV, 1983, z. 1, s. 159—162.

1984

Drang nach Osten (parcie na wschód), „Mówią Wieki” 1984, nr 4, s. 1—2.

Struktura chłopów w Polsce średniowiecznej, w: *Struktura feudalnej społeczności uezmi dějin*, Praha 1984, s. 154—190.

W druku:

Świt narodów europejskich.

BENEDIKT ZENTARA (1928—1983 гг.) -

Преждевременно умерший профессор Бенедикт Зентара был выдающимся исследователем истории польского и европейского средневековья. Историческое образование он получил в Варшавском университете, который окончил в 1950 г.; спустя четыре года он защитил кандидатскую диссертацию, а в 1961 г. докторскую. Его профессиональная деятельность была связана с Историческим институтом Варшавского университета, где он был поочередно ассистентом, адъюнктом, доцентом (с 1967 г.), чрезвычайным профессором (с 1971 г.) и ординарным профессором (с 1982 г.). В 1953—1961 гг. он работал кроме того в Институте истории Польской Академии наук. Дважды (1973/1974 и 1976/1977 гг) он преподавал также в вузах ФРГ. Он опубликовал несколько сотен монографий, статей и рецензий, наибольшее значение из которых имеют следующие труды: „Dzieje małopolskiego hutnictwa żelaznego w XIV—XVII w.” („История малопольской чёрной металлургии XIV—XVII вв.”) — 1955 г., „Kryzys agrarny w Marchii Wkrzańskieј” („Аграрный кризис во Вкшаньской Мархии”) — 1961 г., „Historia powszechna średniowiecza” („Общая история средневековья”) — 1968 г., „Henryk Brodaty i jego czasy” („Генрих Бородатый и его время”) — 1975 г., а также „Świt narodów Europy” („Рассвет народов Европы”) — в печати. Настоящая тетрадь „Исторического обзора” содержит работы друзей, коллег и учеников Бенедикта Зентары и посвящена памяти профессора.

BENEDYKT ZIENTARA (1928—1983)

Benedykt Zientara, décédé prématurément, a été un historien éminent du moyen-âge polonais et européen. Il fit ses études d'histoire à l'Université de Varsovie et les termina en 1950. Quatre ans plus tard, il obtint le degré de docteur, et en 1961, l'„habilitation”. Son activité professionnelle a été liée à l'Institut d'Histoire de l'Université de Varsovie, où il fut successivement assistant, „adiunkt”, „docent” (1967), professeur extraordinaire (1971) et professeur ordinaire (1982). Dans les années 1953—1961, il travailla en outre à l'Institut d'Histoire de l'Académie Polonaise des Sciences; en 1973/1974 et en 1976/1977, il professa des cours dans des Universités de la République Fédérale d'Allemagne. Parmi ses publications importantes citons „Dzieje małopolskiego hutnictwa żelaznego w XIV—XVII w.” („Histoire de la sidérurgie en Petite Pologne aux XIV—XVIIe siècles”) (1955); „Kryzys agrarny w Marchii Wkrzańskieј” („La crise agraire dans l'Uckermark”) (1961); „Historia powszechna średniowiecza” („Histoire générale du Moyen-Age”) (1968); „Henryk Brodaty i jego czasy” („Henri le Barbu et son époque”) (1975); „Świt narodów Europy” („L'aube des nations de l'Europe”) (sous presse). Le présent fascicule du „Przegląd Historyczny” contient des travaux d'amis, de collègues et d'élèves de Benedykt Zienara et est consacré à sa mémoire.